

Tygodnik Gospodarczy

WYDAWNICTWO IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W POZNANIU

Organ publikacyjny Wojewódzkiego Wydziału Apropowizacji i Handlu, Wojewódzkiego Wydziału Przemysłowego, Izby Przemysłowo-Handlowej i Izby Rzemieślniczej w Poznaniu

Rok II

16 listopada 1946

Nr 46

W majestacie prawa

(z przemówienia wojewody poznańskiego Stefana Brzezińskiego na III posiedzeniu Rady Gospodarczej Ziemi Lubuskiej w Pile)

Dnia 7 listopada br. odbyło się w Pile trzecie z kolei posiedzenie Rady Gospodarczej Ziemi Lubuskiej przy wypełnionej sali. Na porządku dziennym znajdowało się przede wszystkim omówienie spraw poruszonych na poprzednim posiedzeniu przez naczelnika Ziemi Zachodnich w Urzędzie Wojewódzkim Poznańskim mgr Jana Frąckowiaka oraz nacz. Wydziału Handlowo-Taryfowego w Poznańskiej Dyrekcji Kolei mgr Michała Jaroszewskiego, następnie referat nacz. Wydziału Ministerstwa Ziemi Odzyskanych p. Gozdawy-Reutta n. t. „Zasady i wykonanie akcji osiedleńczej na Ziemiach Odzyskanych”, referat zast. gen. inspektora Generalnego Inspektoratu Specjalnej Akcji Likwidacyjnej mgr Józefa Kolipińskiego na temat działalności GISAL-u oraz referat prezesa miejscowego zrzeszenia kupieckiego p. Józefa Weichbroda n. t. „Stan i postulaty miejscowego przemysłu i handlu prywatnego”. Po referatach przeprowadzono obszerna dyskusję.

Obradom przewodniczył, z powodu niedyspozycji prezesa p. Kałamajskiego, w-prez. Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu p. Franciszek Maciejewski. Zebranie zaszczylił swą obecnością wojewoda poznański p. Stefan Brzeziński, który wygłosił dłuższe przemówienie. Przede wszystkim podkreślił konieczność przestrzegania praworządności, konieczność, aby **wszystko co się dzieje odbywało się w majestacie prawa**, jak się wyraził mówca. Nie może prowadzić innej polityki taki czy inny urząd, takiego czy innego resortu, jakkolwiek na tym polu są rozbieżności. Uzgadnianie pomiędzy niezespolonymi resortami powinno mieć miejsce również w terenie, tak jak to się dzieje w Poznaniu. Wojewoda Brzeziński zwrócił się w szczególności z apelem do przedstawicieli partii politycznych, aby do każdej sprawy podchodzili z rozsądkiem, aby przy decyzjach czy to w radach miejskich, czy powiatowych kierowali się zasadami, którym na imię „Polska”. Przed-

stawiciele partii politycznych powinni ułatwiać pracę w terenie zarówno starostom, jak prezydentom i burmistrzom miast, gdyż i samorząd ma wielkie zadania do spełnienia. Mówca przestrzega przed osłabianiem siły finansowej samorządu terytorialnego przez pozbawianie go jego materialnych podstaw w postaci zakładów użyteczności publicznej, gdyż może to doprowadzić ten samorząd do roli czynnika nawet absurdalnego, jeżeli nie stworzy mu się wzamian nowych źródeł dochodu. Mówca podkreślił, że samorząd jest równocześnie szkołą wychowania społeczno-politycznego i również z tego powodu musi być oparty na zdrowych podstawach, przede wszystkim finansowych.

Ta część przemówienia Wojewody Poznańskiego była szczególnie aktualną dla miasta, w którym odbywało się posiedzenie R. G. Z. L., tam bowiem szczególnie zaznaczył się brak tego majestatu prawa, brak przestrzegania kompetencji pewnych władz oraz organów partyjnych, brak ciążyący fatalnie na prywatnym życiu gospodarczym, tak słabo rozwiniętym w tym mieście, które śmiało ubiegać się może o pierwsze miejsce w rzędzie miast zniszczonych, przewyższając pod tym względem nawet stolicę. Tam też podejście do inicjatywy prywatnej wykazuje szczególne niewłaściwości.

Wojewoda Brzeziński szczególnie położył nacisk na konieczność unikania wszelkich niepotrzebnych zadrażnień na Z. O., zwłaszcza w okresie bezpośrednio poprzedzającym konferencję pokojową.

Istnieją postanowienia prawne regulujące poszczególne zagadnienia. Chodzi o to, ażeby te postanowienia były należycie rozumiane i wprowadzane w życie zgodnie z duchem ustawy. Na tym polu spotykamy się niejednokrotnie z pewnymi niedociągnięciami i nawet nadużyciami. Jedni to robią nieświadomie, drudzy świadomie z chęci zysku. Tutaj trzeba mieć na uwadze ten fakt, że wojna i okupacja zdewastowały nie tyl-

W tym numerze:

W majestacie prawa — Zmiany w podatku od wynagrodzeń — Poradnik księgowy (kalkulacja kupiecka w oparciu o sprawozdanie rachunkowe) — Nadzwyczajne Komisje Mieszkaniowe — Granice rentowności mechanizacji pracy — Przedsiębiorstwa i zajęcia należące do rzemiosła — Układy handlowe Polski — Komunikaty —

W najbliższych numerach:

Dekret o upaństwowieniu przedsiębiorstw — Zagadnienie przedsiębiorstw o większym rozmiarze — Poradnik księgowy — Koszty własne jako kontrola gospodarki przedsiębiorstwa — Zagadnienie bezpieczeństwa pracy — Przedsiębiorstwo i zajęcia należące do rzemiosła — Komunikaty.

Stale działają:

Skarbowość — Księgowość — Pieniądz i kredyt — Sprawy socjalne — Komunikacja — Ustawodawstwo handlowe — Administracja przemysłowa — Przemysł — Rzemiosło — Handel.

ko gospodarstwo narodowe, lecz również i życie moralne naszego społeczeństwa.

Przechodząc do zagadnienia warunków i zadań pracy poszczególnych odcinków naszego życia gospodarczego stwierdził mówca niewątpliwie **braki w podejściu do sektora prywatnego**. W szczególności należy stwierdzić, że w dziedzinę działalności sektora prywatnego bardzo często **wkracza sektor spółdzielczy** i to w sposób niewłaściwy, za jaki uznać należy pozbawianie prywatnego przedsiębiorcy jego warsztatu pracy, który wyremontował i w który włożył nie raz poważną gotówkę. **Sektor spółdzielczy nie powinien sięgać po gotowe, przez innych przysposobione zakłady, lecz powinien budować sam od podstaw**. To będzie objawem zdrowej spółdzielczości i twórczości jej pracy. Dziś spółdzielczość, rozporządzając znacznymi środkami powinna sama występować z inicjatywą. Jeżeli postanowienia ustawy pozwalają na **inicjatywę prywatną** w ramach sektora prywatnego, to **nie należy jej utrudniać** i stwarzać specjalnych przeszkód, bo wszyscy, obojętnie na jakim odcinku, wnosimy razem **wspólny gmach naszej Polski Ludowej**. W akcji osiedlania na Ziemiach Odzyskanych nie może odgrywać roli takie czy inne zapatrywanie polityczne — mówca ma tu na myśli wszystkie partie demokratyczne działające

w Polsce — a przywódcy stronnictw nie powinni zapominać, że stronnictwo nie jest samo w sobie celem, lecz środkiem do celu. Każde stronnictwo polityczne jest do pewnego stopnia pomostem pomiędzy Rządem a społeczeństwem, dlatego obowiązkiem każdego działacza politycznego, należącego do takiego czy innego stronnictwa jest dążyć do tego, aby praca jego stronnictwa była kierowana do tego ogólnego celu, którym jest Polska.

Wojewoda Brzeziński podkreślił następnie **duże osiągnięcia nasze** na polu zasiedlenia i zagospodarowania Ziemi Odzyskanych i w ogóle odbudowy kraju. Osiągnięcia wzbudzające podziw u cudzoziemców. Specjalnie odbudowa Ziemi Lubuskiej może łatwiej postępować naprzód dzięki temu, że ziemia ta posiada mocne zaplecze w starej części województwa.

Przemówienie swoje zakończył p. Wojewoda wyrazami uznania dla dotychczasowych osiągnięć Rady Gospodarczej Ziemi Lubuskiej i dał wyraz nadziei, że Rada przyczyni się skutecznie do szybszego zasiedlenia i zagospodarowania tej ziemi.

Do spraw poruszonych w referatach powrócimy w następnych numerach naszego Tygodnika.

Zmiany w podatku od wynagrodzeń

Rada Ministrów uchwaliła w dniu 24 października 1946 roku dekret, nowelizujący przepisy o podatku od wynagrodzeń.

Dekret ten wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, lecz z mocą obowiązującą od dnia **1 listopada 1946 r.**

Z dniem tym należy wytyć stosować przepisy dekretu nawet w tym przypadku, gdyby on nie został na czas ogłoszony w Dzienniku Ustaw R. P.

Nowela wprowadza cały szereg istotnych zmian w obowiązujących przepisach o podatku od wynagrodzeń, stąd też prosimy Szan. Czytelników, będących w posiadaniu wydania specjalnego „Tygodnika Nr 1 Podatek od wynagrodzeń”, o skreślenie w tym wydaniu odnośnych artykułów dekretu, których brzmienie zostało zmienione i dołączenie niniejszego numeru „Tygodnika”. Zalecenie odnosi się również do zmian przedstawionych w Nr 26 „Tygodnika” z dnia 29 czerwca 1946 r.

Dla ułatwienia orientacji podajemy zmiany wprowadzone przez wspomnianą nowelę o ile możliwości w takim układzie, jaki zachowany jest w wydaniu specjalnym.

Zwracamy uwagę, iż nowela wprowadza nie tylko zmiany w brzmieniu przepisów dotychczasowych, lecz nadto wprowadza postanowienia całkowicie nowe.

Zwolnienia przedmiotowe.

Oдноśnie zwolnień przedmiotowych dekret wprowadza zasadniczą zmianę w pkt. 10 i 19 artykułu 5 ust. (1), a mianowicie:

pkt. 10). Podatkowi nie podlegają zasiłki chorobowe oraz **zasiłki rodzinne** wypłacone przez instytucje ubezpieczeń społecznych.

Zwolnienie to zostało rozszerzone i obejmuje z dniem 1 listopada 1946 r. nie tylko (jak dotąd) zasiłki chorobowe, lecz również zasiłki rodzinne.

pkt. 19). Dotychczasowe minimum egzystencji, tj. najwyższe wynagrodzenie wolne od podatku, podniesione zostało z sumy 36.000,— zł w stosunku rocznym (3.000,— z miesięcznie) do 72.000,— zł w stosunku rocznym (6.000,— z miesięcznie).

Do art. 5 wprowadzono nadto nowy przepis o następującym brzmieniu: „Ileokroć w innych przepisach prawnych jest mowa o państwowym podatku dochodowym od uposażeń, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, należy przez podatek ten rozumieć podatek od wynagrodzeń.”

Przepis ten posiada doniosłe znaczenie jeżeli chodzi o usunięcie możliwości krzywdzących — zwłaszcza pracowników — interpretacji gramatycznych: skoro bowiem ustawy specjalne np. zwalniały określone wynagrodzenia od „podatku dochodowego od uposażeń, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę”, to powstawały wątpliwości, czy zwolnienia te znajdowały odpowiednik w nowym dekreście o „podatku od wynagrodzeń” z dnia 18 sierpnia 1945 r.

Zniżki i zwolnienia rodzinne.

Zniżki: w zakresie zniżek rodzinnych dokonano zmiany w następującym kierunku: Jeżeli podatnik ma na utrzymaniu więcej niż dwoje dzieci, podatek obniża się o 25%, jeżeli ma więcej niż czworo dzieci, podatek obniża się o 50%. Całkowite zwolnienie od podatku następuje wówczas, gdy podatnik ma więcej niż sześćro dzieci na utrzymaniu.

Zniżka, o której wyżej mowa, odnosi się tylko do tych podatników, których wynagrodzenie nie przekracza 240.000,— zł w stosunku rocznym i którzy w okresie wypłaty wynagrodzenia nie są podatnikami w podatku dochodowym. W przypadku, gdy mąż jest podatnikiem w podatku dochodowym albo gdy oboje ze współmałżonków pobierają wynagrodzenie, żonie zniżka nie przysługuje z wyjątkiem przypadku, gdy wynagrodzenie męża zwolnione jest od podatku na mocy art. 5 ust. (1) pkt. 20.

Chodzi tu o te przypadki, w których wynagrodzenie męża zwolnione jest od podatku na mocy specjalnej ustawy; w szczególności dotyczy to:

- uposażenia funkcjonariuszów państwowych,
- uposażenia wojska, profesorów, pomocniczych sił naukowych w państwowych szkołach akademickich, służby bezpieczeństwa publicznego w tym milicji obywatelskiej, straży więziennej i straży granicznej,
- zaopatrzeń emerytalnych i innych świadczeń, przyznanych od dnia 1 lutego 1944 r. funkcjonariuszom państwowym i zawodowym wojskowym oraz pracownikom, których stosunek służbowy ma charakter publiczno-prawny, w przedsiębiorstwach „Polskie Koleje Państwowe”, „Polska Poczta, Telefon i Telegraf” i w monopolach państwowych.

Pozostałe przepisy, dotyczące zniżek rodzinnych utrzymane zostały bez zmian w brzmieniu noweli z dnia 12 czerwca 1946 r. (v. „Tygodnik Gospodarczy” Nr 26 z dnia 29 czerwca 1946 r.).

Zwzłzki: zmianę wprowadzono w zakresie zwzłzkek rodzinnych w kierunku wybitnego złagodzenia skali opodatkowania przez podwyższenie granicy wieku z 18 na 21 lat i podniesienie minimum wynagrodzenia wolnego od zwzłzłki z 60.000,— zł na 120.000,— zł rocznie a przy 10% zwzłzłżce z 80.000,— zł na 160.000,— zł rocznie.

W tej mierze nowela stanowi, iż podatek podwyższa się:

- o 20% dla podatników w wieku ponad 21 lat, niezłżonatył lub niezłżamężnył, nie mającył na utrzymaniu dzieci i pobierającył wynagrodzenie ponad 120.000,— zł rocznie;
- o 10% dla podatników złżonatył lub złżamężnył od lat przeszłżo dwółł, lecz nie mającył na utrzymaniu dzieci, jeżelił podatnicy ci pobierajął wynagrodzenie ponad 160.000,— zł rocznie.

Przepisółł tych nie stosuje się, gdy osoby te miałył na utrzymaniu dzieci co najmniejł przez okres 10 lat. Zasada

ta jest całkowicie nowa i daje znaczne możliwości uniknięcia zwwyżki.

Wysokość i sposób pobierania podatku.

Skala podatku (art. 11):

Stopień wyna- grożeń	Wysokość wynagrodzenia w stosunku rocznym w ponad	obliczona do złotych	Stopa procent. podatku
1.	72.000	80.000	1
2.	80.000	90.000	1,5
3.	90.000	100.000	2
4.	100.000	110.000	2,5
5.	110.000	120.000	3
6.	120.000	130.000	3,5
7.	130.000	140.000	4
8.	140.000	150.000	5
9.	150.000	170.000	6
10.	170.000	190.000	7
11.	190.000	210.000	8
12.	210.000	230.000	9
13.	230.000	250.000	10
14.	250.000	300.000	11
15.	300.000	350.000	13
16.	350.000	400.000	15
17.	400.000	450.000	17
18.	450.000	500.000	19
19.	500.000	600.000	21

Przy wynagrodzeniach przekraczających w stosunku rocznym kwotę 600.000,— zł, a nie przewyższających 1.200.000,— zł, podatek wynosi 21% od 600.000,— zł i oprócz tego 40% kwoty wynagrodzenia stanowiącego nadwyżkę ponad 600.000,— zł.

Przy wynagrodzeniach przekraczających w stosunku rocznym kwotę 1.200.000,— zł podatek wynosi 21% od 600.000,— zł i oprócz tego 50% kwoty wynagrodzenia stanowiącego nadwyżkę ponad 600.000,— zł.

Podstawę do ustalenia stopy procentowej podatku stanowi wynagrodzenie obliczone w stosunku rocznym.

Dla ustalenia stopy procentowej i obliczenia podatku, wynagrodzenie zaokrągla się do pełnych dziesiątków złotych w dół, sumę podatku zaś do pełnych złotych, odrzucając końcówki wyrażone w groszach.

Sposób obliczania (art. 12):

Podatek od wynagrodzeń wypłacanych na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej pobiera się drogą potrącenia od wypłacanego wynagrodzenia kwoty należnego podatku według skali art. 11.

Do potrącania kwoty należnego podatku obowiązani są pracodawcy (władze, urzędy instytucje, przedsiębiorstwa i w ogóle wszyscy pracodawcy, wypłacający wszelkiego rodzaju wynagrodzenia) przy każdej wypłacie wynagrodzenia.

Jeżeli pracodawca nie potrąca należnego podatku, lecz ponosi go z własnych funduszy, obowiązany jest przyjąć za podstawę do ustalenia stopy procentowej i obliczenia podatku taką kwotę, aby — po potrąceniu od tej kwoty należnego podatku — pozostała różnica wyrażała sumę przypadającą pracownikowi do wypłaty. Zasada powyższa ma zastosowanie, gdy wynagrodzenie przekracza 180.000,— zł w stosunku rocznym.

W celu obliczenia podatku przy wypłacie wynagrodzenia **nieperiodycznego (jednorazowego)** dolicza się je wraz z poprzednio wypłaconymi w danym roku podatkowym wynagrodzeniami nieperiodycznymi do obliczonej w stosunku rocznym sumy ostatniego periodycznego wynagrodzenia i ustaloną w ten sposób stopę procentową stosuje się do bieżąco wypłacanego wynagrodzenia nieperiodycznego.

W stosunku do osób, które wynagrodzeń **periodycznych nie otrzymują**, podstawę do ustalenia stopy procentowej podatku stanowi kwota wypłacanego wynagrodzenia.

W przypadku powtarzających się w ciągu roku wypłat nieperiodycznych należy dodać do kwoty bieżąco wypłacanej sumę wypłat już dokonanych i na podstawie **łącznej sumy** ustalić stopę procentową i obliczyć podatek. Od ustalonej kwoty podatku potrąca się podatek uprzednio już pobrany, a pozostała różnica stanowi podatek przypadający bieżąco do potrącenia.

Podatek należy potrącić w ten sposób, aby z wynagrodzenia wyższego stopnia po pobraniu podatku nie pozostało mniej niż zostaje z najwyższego wynagrodzenia bezpośred-

nio niższego stopnia po potrąceniu podatku na ten stopień przypadającego.

Nowela znosi z dniem 1 listopada 1946 r. system obliczania podatku od wynagrodzeń **periodycznych zmiennych**, przewidziany w dotychczasowych przepisach.

W związku z tym następuje obliczenie podatku od tych kategorii wynagrodzeń, wypłacanych od dnia 1 listopada 1946 r. w myśl zasady ogólnej, zawartej w art. 11, tj. iż podstawę do ustalenia stopy procentowej podatku stanowi wynagrodzenie obliczone w stosunku rocznym.

Z tej również przyczyny przeprowadzenie skorygowania podatku, przewidziane w tych przepisach dla wynagrodzeń periodycznych zmiennych nie będzie miało zastosowanie ze względu na to, iż zmienione przepisy, przewidujące po raz pierwszy przeprowadzenie skorygowania dopiero przy ostatniej wypłacie II półroczu 1946 r., w ogóle nie weszły w życie.

Wyjątek od tej zasady może mieć miejsce w stosunku do tych podatników (pracowników), których obowiązek podatkowy zgasił przed dniem 1 listopada 1946 r. Obowiązek podatkowy zaś wygasa z chwilą śmierci podatnika, jak również z chwilą rozwiązania stosunku, uzasadniającego wypłatę wynagrodzenia, jednak dopiero po dokonaniu całkowitego rozrachunku i wypłaceniu reszty należności z wygasłego stosunku.

Dodatkowe opłaty pracodawcy.

Przepisy dotyczące dodatkowej opłaty pracodawcy otrzymały następujące brzmienie:

Pracodawca, wypłacający poszczególnemu pracownikowi wynagrodzenie w sumie nieprzekraczającej 100.000,— zł w stosunku rocznym, obowiązany jest, oprócz potrącenego pracownikowi podatku w myśl art. 11, uiścić z własnych funduszy dodatkową opłatę według następującej skali:

Stopień wyna- grodz.	Wysokość wynagrodzenia w stosunku rocznym w ponad	obliczona do złotych	Roczna suma dod. opł. w zł
1.	—	72.000	2.400
2.	72.000	80.000	1.500
3.	80.000	90.000	900
4.	90.000	100.000	240

Dla ustalenia kwoty należnej dodatkowej opłaty wynagrodzenie zaokrągla się do pełnych dziesiątków złotych w górę, sumę zaś dodatkowej opłaty do pełnych złotych, odrzucając końcówki wyrażone w groszach.

Pozostałe przepisy dotyczące opłaty dodatkowej obowiązują w dotychczasowym brzmieniu dekretu z dnia 18 sierpnia 1945 r. (v. „Tygodnik Gospodarczy”. Wydanie specjalne Nr 1).

Opodatkowanie łącznych wynagrodzeń.

Pracodawca, wypłacający osobie u niego zatrudnionej **dwa lub więcej wynagrodzeń**, obowiązany jest, jeżeli łączna suma tych wynagrodzeń w danym roku podatkowym przekracza 72.000,— zł obliczyć podatek, przyjmując za podstawę łączną sumę tych wynagrodzeń.

Jeżeli obliczony w ten sposób podatek przekroczy kwotę podatku potrąconego w myśl art. 11, różnicę należy potrącić dodatkowo najpóźniej przy ostatniej wypłacie wynagrodzenia w danym roku podatkowym i wpłacić do kasy urzędu skarbowego w terminie do 7 dnia następnego miesiąca po dokonaniu ostatniej wypłaty.

Osoby, które otrzymują wynagrodzenie **od różnych pracodawców**, obowiązane są po upływie roku kalendarzowego uiścić tytułem podatku od wynagrodzeń różnicę między należnością podatku od łącznego rocznego wynagrodzenia według skali art. 11, a kwotą potrąconą w trybie art. 12 tytułem podatku w ciągu ubiegłego roku.

Pozostałe w tej mierze przepisy dotyczące obowiązków osób, otrzymujących wynagrodzenia od różnych pracodawców pozostają w mocy w brzmieniu dekretu z dnia 18 sierpnia 1945 r. (v. „Tygodnik Gospodarczy” wydanie specjalne — art. 17 ust. (2) i (3)).

Obniżanie wysokości podatku.

Minister Skarbu może w drodze rozporządzeń obniżać stopę procentową podatku z art. 11 i obniżać roczne sumy dodatkowej opłaty z art. 13 lub znieść pobór dodatkowej opłaty, zmieniać ustalone w tych artykułach stopnie wyna-

grudzień łącznie z wysokością wynagrodzeń obliczonych w stosunku rocznym w złotych oraz podwyższać kwoty wynagrodzeń podane w:

1. art. 5 ust. (1) pkt. 16 (jednorazowe zapomogi ślubne, porodowe i pogrzebowe do wysokości 3.000,— zł, jeżeli są udzielane w okresie sześciu tygodni przed lub po zdarzeniu), pkt. 17 (dary pieniężne i w naturze do wysokości 6.000,— zł z tytułu co najmniej 25-letniego okresu trwania pracy), i pkt. 19 (wynagrodzenia nie przekraczające w stosunku rocznym 72.000,— zł),

2. art. 9 ust. (2) (t. zn. kwotę 240.000,— zł w stosunku rocznym, która stanowi górną granicę wynagrodzenia osób, mogących korzystać ze zniżki rodzinnej),

3. art. 10 ust. (1) pkt. 1 i 2) (wskazane wyżej minimalne sumy wynagrodzeń — 120.000,— i 160.000,— zł w przedmiocie stosowania zwyczajki rodzinnej),

4. art. 12 ust. (3) (przypadki, w których pracodawca ponosi podatek z własnych funduszy, jeżeli wynagrodzenie przekracza 180.000,— zł w stosunku rocznym) i

5. art. 15 ust. (1) (przypadki, w których pracodawca, wypłacający osobie u niego zatrudnionej dwa lub więcej wynagrodzeń, obowiązany jest obliczyć podatek, przyjmując za podstawę łączną sumę tych wynagrodzeń).

Okresy przejściowe.

Przy wypłacie wynagrodzeń **nieperiodycznych** za okres **lipiec — październik 1946 r.** za podstawę do obliczenia podatku według skali art. 11 w brzmieniu nadanym przepisami dekretu z dnia 12 czerwca 1946 r. (v. „Tygodnik Gospodarczy” Nr 26 z dnia 29 czerwca 1946 r. str. 204) przyjmuje się wysokość wynagrodzenia wypłaconego od początku roku, zaś odliczeniu od sumy przypadającego podatku podlega podatek pobrany od początku roku na zasadzie przepisów w tym czasie obowiązujących.

Przepisy ostatniej noweli stosuje się do wynagrodzeń wypłacanych od dnia 1 listopada 1946 r. bez względu na czas, za jaki przypadają.

Przy wypłacie wynagrodzeń **nieperiodycznych** (chodzi tu o osoby, które wynagrodzeń periodycznych w ogóle nie otrzymują i kiedy podstawę do ustalenia stopy procento-

wej podatku stanowi kwota wypłaconego wynagrodzenia) za okres **listopad — grudzień 1946 r.** za podstawę do obliczenia podatku według skali art. 11 w brzmieniu nadanym przepisami ostatniej noweli, przyjmuje się wysokość wynagrodzenia wypłaconego od początku roku, zaś odliczeniu od sumy przypadającego podatku podlega podatek pobrany od początku roku na zasadzie przepisów w tym okresie obowiązujących z tym, że ewentualnie wynikająca z obliczenia nadwyżka nie podlega ani zarachowaniu ani też zwrotowi.

W przypadkach, gdy po dniu wejścia w życie noweli (t. j. po dniu 1 listopada 1946 r.) wypłacone zostanie **wyrównanie wynagrodzenia** za okres poprzedzający dzień 1 listopada 1946 r., za podstawę do obliczenia podatku według skali art. 11 w brzmieniu nadanym przepisami noweli, przyjmuje się wysokość poprzednio wypłaconego wynagrodzenia łącznie z bieżąco wypłacanym wyrównaniem, zaś odliczeniu od sumy przypadającego podatku podlega podatek poprzednio pobrany na zasadzie przepisów w tym okresie obowiązujących z tym, że ewentualnie wynikająca z obliczenia nadwyżka nie podlega ani zarachowaniu ani też zwrotowi.

Przy ustalaniu wysokości różnicy podatku w myśl art. 15 (v. przepisy o dwu lub więcej wynagrodzeniach od jednego pracodawcy) oraz różnicy od łącznych wynagrodzeń — wynagrodzenia od różnych pracodawców) za rok kalendarzowy 1946, stosuje się zmiany wprowadzone przepisami noweli.

Gdyby w wyniku obliczenia wskutek zastosowania tych przepisów powstała nadwyżka podatku zapłaconego w ciągu roku ponad podatek należny w myśl noweli — nadwyżka ta nie podlega ani zarachowaniu ani też zwrotowi.

Szacowanie wartości pieniężnej świadczeń w naturze.

Odnosnie tego zagadnienia odsyłamy Szan. Czytelników do okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 12 czerwca 1946 r., którego zasady podaliśmy w Nr 26 „Tygodnika Gospodarczego” z dnia 29 czerwca 1946 r. i podkreślamy, że Ministerstwo Skarbu przedłużyło moc obowiązującą postanowień tego okólnika — na cały rok 1947.

mgr Z. M.

Poradnik księgowego

Kalkulacja kupiecka w oparciu o sprawozdanie rachunkowe

Umiejętność prowadzenia przedsiębiorstwa jest między innymi uzależniona od racjonalnie przeprowadzonej kalkulacji kupieckiej. Drobny kupiec niestety o tej zasadzie często zapomina, albo raczej kalkuluje w sposób niewłaściwy, otrzymując rezultaty skrajnej dysproporcji w wynikach działalności przedsiębiorstwa. Słowo „kalkulacja”, — dosadniej mówiąc — ustalanie cen sprzedaży na ofiarowane towary jest od pewnego czasu szerokim tematem w sferze osób zatrudnionych na odcinku życia gospodarczego. Przyczyny tego są nam dostatecznie znane. Jak kalkulować, — jaka jest dopuszczalna marża zyskowa w mojej branży, — znajduję usprawiedliwienie przekroczenia ogólnie przyjętych i stosowanych stawek procentowych w omawianej sprawie? — oto pytania podawane z ust do ust przez poszczególnych przedsiębiorców.

Jeżeli powszechnie znane są nam przynajmniej zasady księgowania we współczesnych przedsiębiorstwach przemysłowych, w których nie pomija się ścisłej współpracy kalkulacyjnej z księgowaniem, powiązanej silnie w t. zw. księgowości kalkulacyjnej, — to z niemniejszym pomyślnym wynikiem możemy dojść do pozytywnych wyników w przedsiębiorstwie handlowym. Rozmiar i zakres pracy, zorganizowanie tychże prac zależeć będzie rzecz zrozumiała od ilości i jakości zaofiarowywanych towarów. Przy kilku artykułach trudności te są minimalne, — przy większej ich ilości zaistnieje raczej potrzeba tworzenia pewnych grup, jako podstawy do obliczeń kalkulacyjnych.

Niewątpliwie nie zawsze opłacałoby się nastawić aparat księgowy w taki sposób, by niedługie w odstępach czasu okresy sygnalizowały wysokość klucza procentowego. Mam na myśli w tej chwili arkusze rozliczeniowe. Tego rodzaju

technika pracy dotyczyć może wyłącznie tych przedsiębiorstw, które mogły ponieść ciężar tego wydatku, znajdując odpowiednią równowagę w brutto rentowności przedsiębiorstwa.

Dla innych pozostałych tj. mniejszych a nawet i niektórych średnich przedsiębiorstw dostatecznym materiałem źródłowym dla celów kalkulacyjnych jest sprawozdanie rachunkowe włącznie przeprowadzonej analizy.

Na ten temat zwracaliśmy swego czasu uwagę na łamach naszego Tygodnika, — powracając dziś do tej sprawy ponownie, pragniemy jeszcze raz podkreślić doniosłość kalkulacji z jednej i właściwego jej oparcia o liczby księgowe z drugiej strony.

Minione 10 miesięcy b. roku kalendarzowego dały poszczególnym przedsiębiorstwom daleko idącego materiału sprawdzającego, by móc stwierdzić lojalność na odcinku kalkulacyjnym. Koszta przedsiębiorstwa kształtują się różnorodnie, — zawsze napotykać będziemy na pewne odchylenia, lecz z innego punktu widzenia stwierdzimy pewne normy, od których odbiegać nie wolno. Kalkulacja i połączona z nią praca księgowego stoi bowiem na straży uczciwości przedsiębiorstwa wobec społeczeństwa.

Równe przeto zainteresowanie winien mieć w tych sprawach sam właściciel, który rozwój przedsiębiorstwa do pewnego stopnia tym czynnikiem zawdzięcza.

Przechodząc do typowego przykładu podajemy typ przedsiębiorstwa handlowego — detalicznego, który trudni się kupnem i sprzedażą 2 artykułów. Skrócony bilans za dany rok gospodarczy wykazuje następujące sumy obrotowe:

K o n t o	Obroty				Bilans zamknięcia				Bilans wyników			
	Winien		Ma		Aktywa		Pasywa		Straty		Zyski	
Kasa	84.601	92	84.445	90	156	02	—	—	—	—	—	—
Weksle	9.991	67	9.986	64	—	—	—	—	5	03	—	—
Towar I	58.655	48	64.938	76	26.200	—	—	—	—	—	32.483	28
Towar II	13 074	20	12.176	01	5.405	39	—	—	—	—	4.507	20
Prowizje	3.001	90	1	60	—	—	—	—	3 000	30	—	—
Koszty ogólne	14.578	36	14	30	—	—	—	—	14.564	06	—	—
Odsetki	13	94	64	70	—	—	—	—	—	—	50	76
Akcepty	17.979	62	25.307	45	—	—	7.337	83	—	—	—	—
Interesenci	163.785	96	134.518	45	29.642	90	572	04	196	65	—	—
R-k prywatny	37.781	23	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ruchomości	2.566	06	28	—	1 668	—	—	—	870	06	—	—
Zysk z nieruchomości	1.875	16	18.200	—	—	—	—	—	—	—	16.324	84
Kapitał	—	—	58.187	69	—	—	—	—	—	—	—	—
	407.905	50	407.905	50	63.072	31	7.899	87	18 636	10	53.366	08
mniej zobowiązania					7 899	87	mniej straty				18.636	10
majątek końcowy					55.172	44	czysty zysk				34.729	98
„ początkowy					58.187	69	mniej zysk z nieruchomości				16.324	84
zmniejszenie majątku					3.015	25	zysk z przedsiębiorstwa				18,405	14
plus r-k prywatny					37.745	23						
czysty zysk					34.729	98						

Saldo Rk. Prywatnego wynosi zł 37.745,—
mniej zysk z nieruchomości zł 16.325,—
pozostają podjęcia prywatne zł 21.420,—
co stanowi 36,8% kapitału początkowego
zysk z przedsiębiorstwa zł 18.405,—
powstała różnica w wysokości zł 3.015,—
umniejszyła kapitał przedsiębiorstwa.

Aktywa według bilansu końcowego stanowią 114% kapitału, to znaczy, że kapitał obcy jest bardzo słabo zaangażowany. Rentowność kapitału jest wysoka, stanowi bowiem 31,6% (18.405 : 58.188).

Wysoki obrót gotówkowy świadczy, że większość obrotu pochodzi z transakcyjnej wyłącznie gotówkowej.

Przytoczony wyżej bilans daje nam następujące procentowe stawki kalkulacyjne:

1. Sprzedaż									
Towar I.	64.938.76								
Towar II.	12.176.01								
					77.114.77	=	100%		
2. Koszty									
a) Wydatki									
Prowizje	3.000.30								
Wypłaty									
itd.	14.564.06	17.564.36	23%						
b) Straty									
Odpisy	870.06								
Straty na odbiorcach	196.65	1.066.71	1,3%						
3. Zakup (włącznie stanu początkowego)									
Towar I.	58.655.48								
Towar II.	13.074.20								
	71.729.68								
mniej stan końc.	31.605.39	40.124.29	52%	58.755.36	=	76,3%			
czysty zysk				18.359.41	=	23,7%			
plus odsetki (50,76—5.03)				45.73					
zysk bilansowy				18.405.14					

Wnioski:

Obroty towaru I. i II. wykazują stosunek jak 5 : 1.
Koszty prowadzenia wynoszą z zaokrągleniem 25% w stosunku do sprzedaży, względnie 46% w stosunku do zakupu towarów.

Wykazany czysty zysk — 23,7% lub 32% w stosunku do kosztów własnych tj. zakupu i kosztów prowadzenia przedsiębiorstwa dowodzi, że na każde wydane zł 100.— koszty własne wynoszą zł 76,30 (24,3 + 52,—).

Szybkość obrotu towarami przy przeciętnym zapasie w magazynie na sumę zł 28.000,— wynosi:

Obrót
28.000 równa się 2,75%. To znaczy, że obrót zapasem towarów dokonuje się mniej więcej trzy razy. (365 dni : 2,75 = 133 dni).

Wyżej przytoczony przykład dałby nam jeszcze lepszy obraz, gdyby szczegółowiej znane były pozycje kosztów, — tym bardziej, że niektóre z nich mogłyby wykazywać stosunek procentowy za wysoki i tym samym nie do przyjęcia. Przykładowo na tym miejscu wymienimy koszty reprezentacyjne, które prawie zawsze należą do kwestii spornych.

mgr M. Nowicki

Komunikaty Zw. Przemysłowców na województwo poznańskie

1. Sprawa pomocy zimowej.

Komitety akcji pomocy zimowej zwracają się do nas w sprawie opodatkowania wszystkich wpłacających podatki w urzędach skarbowych na rzecz akcji pomocy zimowej. Związek nasz apeluje więc do wszystkich swych członków o dobrowolne opodatkowanie się na rzecz tejże akcji pomocy zimowej, aby choć częściowo ulżyć nędzy najbardziej potrzebujących. Jako wysokość ofiar na ten cel składanych proponuje się 3—5% z sum wpłacanych w miesiącach listopada i to przez członków naszych z miasta Poznania za naszym pośrednictwem, natomiast na prowincji bezpośrednio do tamtejszych komitetów akcji pomocy zimowej. O wpłacanych jednak kwotach prosimy nas powiadomić celem prowadzenia ewidencji złożonych ofiar.

2. Sprawa obrotu wagonów towarowych.

Ministerstwo Przemysłu stwierdziło, że jedną z głównych przyczyn powodujących zmniejszenie się obrotu wagonów towarowych jest przetrzymywanie wagonów przy nadawaniu przesyłek względnie przy wyladunku towarów ponad normy ustalone przez Ministerstwo Komunikacji.

Ministerstwo Przemysłu wzywa wszystkie zakłady przemysłowe do bezwzględnej zachowywania terminów na-
wzgl. załadunkowych.

Prosimy członków naszego Związku o bezwzględne zachowanie terminów przewidzianych przez Ministerstwo Komunikacji, aby nie nastąpiło niepotrzebne przetrzymywanie wagonów.

Nadzwyczajne Komisje Mieszkaniowe

Dekretem z 8 sierpnia br. (Dz. U. 37/229) powołano na czas do 31 grudnia 1947 r. Nadzwyczajną Komisję Mieszkaniową przy Prezie Rady Ministrów. Komisja ta ustanawia dla poszczególnych miast lub osiedli miejscowe Nadzw. Komisje Mieszkaniowe.

Nadzw. Komisje Mieszkaniowe składają się z przewodniczącego i 4-ech członków — oraz ich zastępców. Komisję centralną powołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek Centralnej Komisji Związków Zawodowych. Komisje miejscowe ustanawia Komisja centralna na wniosek Okręgowej Komisji Związków Zawodowych. W obu wypadkach — jak wynika z zestawienia art. 2 z art. 9 dekretu — jednym z członków winien być przedstawiciel samorządu rzemieślniczego.

Nadzw. Komisje Mieszkaniowe obowiązane są przy wykonywaniu swego zadania współdziałać ściśle ze Związkami Zawodowymi, Radami Zakładowymi oraz organami samorządu gospodarczego. Formy tego współdziałania nie są podane, określi je zapewne rozporządzenie wykonawcze, które dotąd nie wyszło. Współdziałanie z samorządem terytorialnym i Radami Narodowymi nie jest w dekreście przewidziane.

Zadaniem N. K. M. jest przedsięwzięcie wszelkich środków, niezbędnych dla zwiększenia rozporządzalnej ilości mieszkań na rzecz ludności pracującej, — zwłaszcza przez usunięcie z nich osób, uchylających się od pracy lub uprawiających spekulację, w szczególności zaś tych, które w pierwszym okresie po wyzwoleniu zajęły mieszkania poniemieckie (art. 3).

W celu wykonania tych zadań dekret przyznaje Komisji centralnej jak i Komisjom miejscowym szereg kompetencji.

W szczególności N. K. M. przy Prezie R. M. może:

a) przedstawiać Rządowi postulaty z dziedziny mieszkaniowej i na żądanie Rządu wydawać opinie o projektach ustaw i rozporządzeń;

b) rozpatrywać zażalenia na sposób funkcjonowania władz kwaterunkowych (z dekretu z 21. 12. 45 o publicznej gospodarce lokalami);

c) przeprowadzać kontrolę działalności tych władz i zawiadamiać o wynikach kontroli właściwe organy nadzórne tych władz, celem usunięcia dostrzeżonych braków;

d) wydawać wiążące wskazówki i polecenia dla miejscowych N. Kom. Mieszkaniowych.

Komisje miejscowe mogą:

a) po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego orzekać o usunięciu osób uchylających się od pracy lub uprawiających spekulację, wraz z członkami rodzin, z całego lub części mieszkania w terminie wskazanym w decyzji;

b) orzekać o przydzieleniu przez odpowiednią władzę kwaterunkową opróżnionych w ten sposób mieszkań lub ich części;

c) przyjmować i rozpatrywać zażalenia na sposób funkcjonowania władz kwaterunkowych;

d) przeprowadzać kontrolę ich działalności (etc. j. w.);

e) wydawać wiążące zlecenia właściwym władzom kwaterunkowym.

Wg. art. 6 wszystkie decyzje, wydane przez miejscowe Komisje na powyższej podstawie są **prawomocne** — nie ma zatem od nich żadnego odwołania oraz wykluczona z góry jest ewtl. skarga do Najw. Trybunału Administracyjnego. Wiążą one **niezależnie od uprawnień mieszkaniowych nadanych orzeczeniem sądowym lub orzeczeniem innej władzy lub komisji.**

Wszystkie władze są obowiązane udzielać N. Kom. Mieszkaniowym pomocy, niezbędnej do wykonania ich zadań — orzeczenia ich ulegają wykonaniu wg. przepisów o postępowaniu przymusowym w administracji (w post. tym jak wiadomo, odwołanie nie ma mocy wstrzymującej). W szczególnych przypadkach, gdy tego wymaga interes publiczny, orzeczenia Nadzw. Komisji Mieszkaniowych „mogą być wydawane z natychmiastową wykonalnością przez zarządy miejskie, jako władzę egzekucyjną” (art. 8).

Organizację wewnętrzną i sposób funkcjonowania dla wszystkich Komisji ustali Komisja centralna. — Wykonanie dekretu porucza się Prezesowi Rady Ministrów.

Dekret odnosi się tylko do mieszkań — nie wspomina zaś zupełnie o lokalach użytkowych. Przepisem dekretu

nie podlegają mieszkania, wyłączone spod publicznej gospodarki lokalami (np. wskutek wyłączenia dokonanego na podstawie dekretu o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny (Dz. U. 1945/281)).

Jak z powyższego przedstawienia wynika, dekret stanowi w naszym systemie prawnym zupełną nowość i nasuwa szereg zasadniczych wątpliwości.

I. Przede wszystkim dekret wprowadza dwutorowość postępowania. Obok orzecznictwa właściwych władz kwaterunkowych istnieje orzecznictwo Nadzw. Komisji Szacunkowych. Orzecznictwo to nie jest obligatoryjne — będą więc sprawy załatwiane przez władze kwaterunkowe i sprawy załatwiane przez N. Kom. M., przy czym tylko te ostatnie będą miały charakter decyzji prawomocnych. Przepis art. 35 dekretu o publ. gospodarce lokalami, postanawiający, że „orzeczenia Komisji lokalowych są prawomocne” został bowiem niewątpliwie derogowany, skoro dekret o N. K. M. w art. 6 postanawia wyraźnie, że decyzje N. K. M. wiążą „niezależnie od uprawnień mieszkaniowych, nadanych orzeczeniem sądowym lub orzeczeniem innej władzy lub Komisji”.

II. W tym stanie rzeczy orzecznictwo N. K. M. (jak i prawo N. K. M. do wydawania wiążących zleceń właściwym władzom kwaterunkowym), może wprowadzić szkodliwe zamieszanie do planowej gospodarki mieszkaniowej, prowadzonej przez władze kwaterunkowe i komisje lokalowe.

Wobec nadrzędności — a równocześnie niezależności — Nadzw. Komisji Mieszkaniowych, cały system administracji mieszkaniowej, za który były dotąd odpowiedzialne władze kwaterunkowe — może ulec zachwianiu.

III. Dekret może w praktyce przekreślić wartość dekretu o publicznej gospodarce lokalami w ogóle. Cały system orzecznictwa i odwołań, działalność Miejskich Komisji lokalowych, nadzór ze strony Prezydów Wojewódzkich Rad Narodowych, mogą się stać bezprzedmiotowe wobec bezwzględnych kompetencji nadrzędnych N. K. M. W miejsce dotychczasowych organów, reprezentujących najszerzej pojęty czynnik społeczny, wchodzi Komisje, których skład jest jednostronnie tworzony przez Okręgowe Komisje Związków Zawodowych (gdź nawet przewidziany przedstawiciel samorządu rzemieślniczego jest proponowany nie przez organa tego samorządu ale przez Okr. Kom. Zw. Zaw.). Można mieć więc uzasadnione obawy, że polityka mieszkaniowa N. K. M. niekontrolowana przez szeroko pojęty czynnik społeczny i niezależnie od Rad Narodowych, nie będzie uwzględniać całokształtu zagadnień polityki gospodarczej.

IV. Pod względem prawnym dekret o Nadzw. Kom. Mieszkaniowych nie da się pogodzić z obowiązującymi zasadami ustrojowymi — jak z zasadą podwójnej (wewnętrznej i zewnętrznej) kontroli aktów administracyjnych, ze stanowiącą niewątpliwie jedno z podstawowych założeń Konstytucji marcowej zasadą, że orzeczenia sądowe nie mogą być zmienione nie tylko przez władze wykonawcze, ale nawet przez władzę ustawodawczą — jak i z przepisami dot. kompetencji Rad Narodowych. Naruszają też niewątpliwie jednolitość organizacyjną aparatu administracyjnego.

V. Największe niebezpieczeństwo dekretu o Nadzw. Kom. Mieszkaniowych tkwi jednak w tym, że kompetencje N. K. M. są określone dość ogólnikowo i że orzeczenia N. K. M. są od razu prawomocne i praktycznie rzecz biorąc, natychmiast wykonalne. W razie bowiem gdyby N. K. M. wydała orzeczenie, przekraczające w świetle dekretu jego kompetencje, strona nie ma żadnych **środków prawnych**, umożliwiających poddać nie takich orzeczeń kontroli.

Dekret nie uzależnia kompetencji N. K. M. od stwierdzenia w danej miejscowości braku mieszkań — odnosi się bowiem również do miejscowości nie podlegających przepisom o publ. gospodarce lokalami i kontroli najmu. Można sobie zatem np. wyobrazić, że N. K. M. będą czynne również w takich miejscowościach, w których miejscowe Rady Narodowe nie wprowadzą kontroli najmu i w których nie ma stanu uzasadniającego wprowadzenie ograniczeń idących dalej niż to przewiduje dekret o publ. gospodarce lokalami. Można też sobie wyobrazić np. zastosowanie przepisów dekretu do lokali użytkowych (co nie leży wg. dekretu w kompetencjach N. K. M.); nie można też np. zupełnie wykluczyć możliwości, że w jakimś wypadku zaliczy się bezpodstawnie obywatela do kategorii „uchylających się od

pracy lub uprawiających spekulację". Są to wszystko sprawy zbyt ważne i zbyt głęboko sięgające w najżywotniejsze interesy obywateli, aby dopuszczać tutaj orzecznictwo niekontrolowane. I jakkolwiek zasadnicza myśl dekretu — odebranie mieszkań uchylającym się od pracy i spekulantom — jest niewątpliwie zupełnie słuszna — to jednak

obywatel winien mieć prawo do odwołania się i poddania decyzji N. K. M., kontroli organów złożonych zarówno z czynnika fachowego jak i obywatelskiego.

Nowelizacja dekretu idąca w tym właśnie kierunku wydaje się pilna i konieczna.

Z.

Granice rentowności mechanizacji pracy

Niezmierznie ważną rzeczą jest ustalić, czy zawsze i w jakich warunkach praca maszyn jest tańsza od pracy ręcznej, oraz czy zapewniony jest zbyt nadwyżki produkcji, osiągniętej przez zastosowanie maszyn, jak również czy da się uzyskać pełne wykorzystanie zainstalowanych maszyn. Przy rozpatrywaniu tego zagadnienia należy szczegółowo uwzględnić następujące kwestie:

- faktyczną dotychczasową i pożądaną produkcję,
- robociznę przy pracy ręcznej i maszynowej,
- robociznę pomocniczą przy pracy ręcznej i maszynowej,
- materiały pomocnicze przy pracy ręcznej i maszynowej,
- czynsz i opał przy pracy ręcznej i maszynowej,
- koszty napędu przy pracy maszynowej,
- oprocentowanie kapitału przy pracy maszynowej,
- odpisy na amortyzację przy pracy maszynowej,
- ubezpieczenie rzeczowe przy pracy maszynowej,
- koszty napraw przy pracy maszynowej,
- czas pracy przy produkcji dla pracy ręcznej i maszynowej, (wykorzystanie urządzenia maszynowego),

- zbyt nadwyżki produkcji,
- koszty na jednostkę wyrobu pracy ręcznej i maszyny nowej,
- okres amortyzacji urządzenia maszynowego.

Jeżeli oznaczymy koszty pracy ręcznej przez Kr a pracy maszynowej przez Km, to praca maszyn będzie równa względnie tańsza od pracy ręcznej jeśli

$$K_m \leq K_r$$

czyli granicą opłacalności maszyny będzie koszt pracy maszynowej (pozycja f) do j) równy lub mniejszy od oszczędności, osiągniętych na zmniejszonych kosztach robocizny.

Należy tutaj jeszcze brać pod uwagę stopień wykorzystania maszyny, bowiem koszty eksploatacji rosną na jednostkę produkcji przy malejącym stopniu wykorzystania maszyny.

Powyższa analiza odnosi się również do zagadnień zamiany maszyn starszego typu na nowe o wyższej sprawności.

Decydującym czynnikiem jest tutaj znowu oszczędność kosztów oraz stopień wykorzystania nowej maszyny, ze względu na jej większą zdolność wytwórczą.

Inż. Jerzy Witowski

Przedsiębiorstwa i zajęcia należące do rzemiosła

III.

30. Kołodziejstwo.

Budowa karoserii z drzewa, z blachy, wyrób okuć wozowych, wyrób zaprzęgów. (M. P. 1945).

31. Kominiarstwo.

Nowela do ustawy przemysłowej z dnia 8. 8. 1938 r. (Dz. U. 60, poz. 463) zaliczyła kominiarstwo do rzemiosła koncesjonowanych. Ubiegający się o koncesję winien wykazać umiejętność zawodową w sposób przewidziany rozp. M. P. H. z dnia 9. 12. 1927 r. (Dz. Ust. Nr 111, poz. 943) zmienionym rozp. z dnia 9. 9. 1935 r. (Dz. U. Nr 69, poz. 430).

32. Koszykarstwo.

Wyrób koszyków białych, zielonych, szarych, z trzciny, wyplatanie mebli koszykowych i trzcinowych, wyplatanie sióła i tykiem, wyplatanie krzesła. (M. P. 1945).

33. Kotlarstwo.

Elektryczne spawanie metali jest jedną z posilkowych czynności z zakresu rzemiosła kowalskiego, kotlarskiego, ślusarskiego itp. O ileby zaś miało być wykonywane jako odrębny przemysł, to należy uważać je jako przemysł wolny, czyli nie podpadający pod przepisy działu IX prawa przem. (M. P. H. z 4. VIII. 1928 r. Nr P. A. 2297).

34. Kowalstwo.

Z kowalstwem łączy się zawód kucia koni. Posiadacz karty rzemieślniczej na kowalstwo nie uzyskuje prawa samodzielnego trudnienia się kuciem koni. Rozp. Rz. z dnia 22. 3. 1928 r. o kwalifikacjach osób trudniących się samodzielnie kuciem koni (Dz. U. Nr 36, poz. 334) postanawia, że zawód kucia koni może być wykonywany samodzielnie tylko przez osoby, które posiadają ku temu odpowiednie kwalifikacje, mianowicie które ukończyły kurs kucia koni i złożyły wymagany końcowy egzamin, bądź też złożyły egzamin z kucia koni przed komisją egzaminacyjną. Do przeprowadzania egzaminów i wydawania świadectw stwierdzających posiadanie odpowiednich kwalifikacji są upoważnione specjalne komisje, przewidziane w tym rozp.

Podkuwacze kopyt, racic, kowale wozowi, budowa przyrządów, naprawa maszyn rolniczych, kowale okrętowi i kotwicowi, kowale artystyczni, wyrób narzędzi i wyciskadeł (M. P. 1945 r.).

W sprawie elektrycznego spawania metali patrz „Kotlarstwo”.

Krawiectwo damskie.

Brzmienie określone rozp. M. P. H. z dnia 23. 6. 1936 r. (Dz. U. Nr 49, poz. 356).

Szycie kostiumów, płaszczy, szycie toalet, szycie sukien teatralnych. (M. P. 1945).

Do krawiectwa damskiego, wykonywanego w magazynach gotowej odzieży damskiej, mają analogiczne zastosowanie zasady, zawarte w okólniku M. P. H. z dnia 14. 8. 1929 r. Nr P. A. 2762 oraz wyroku Sądu Najw. z dnia 13. 11. 1935 r.; oba te wyjaśnienia przytaczamy pod „Krawiectwo męskie”.

36. Krawiectwo męskie.

Brzmienie ustalone rozp. M. P. H. z dnia 23. 6. 1936 r. (Dz. U. Nr 49, poz. 356).

W sprawie krawiectwa wykonywanego przez magazyny handlu gotowych ubrań M. P. H. wydało pod datą 14. 8. 1929 r. Nr P. A. 2762 następujące wyjaśnienie:

„Do wykonywania czynności, które należy zakwalifikować jako prace o charakterze rękodzielniczym, a więc do przyjmowania i skutecznienia przyjętych zamówień na ubrania według miary, jak również do wykonywania reperacji bez względu na to, czy się te zamówienia wykonuje we własnej pracowni, czy też zleca się je osobom trzecim, uprawnione są tylko takie osoby, które odpowiadają wymogom art. 144 i 145 prawa przem. Natomiast należy od wykonywania nowych wyrobów i od skutecznienia reperacji odróżniać te częstokroć konieczne poprawki, które zachodzą przy kupnie już gotowego ubrania w firmach konfekcyjnych. Czynności te związane są ściśle ze sprzedażą już gotowego wyrobu i stanowią tylko dostosowanie gotowego wyrobu do potrzeb danego klienta, nie są więc odrębną czynnością rzemieślniczą, pomimo, że wymagają stosowania pracy rękodzielniczej. Osoby, prowadzące przemysł wbrew powyższemu zasadom, podpadają pod art. 126 oraz 140 prawa przem.”.

Inaczej natomiast, zdaniem Sądu Najw. przedstawia się sprawa, jeżeli w sklepie materiałów ubraniowych przyjmuje się tylko zamówienia na ubrania miarowe łącznie z wzięciem miary, uszycie zaś ubrania powierza się innym rzemieślnikom. Wymieniony Sąd w wyroku z dnia 13. 11. 1935 r. (Zh. Orzec. Izby II Nr 3 K. 1177/35) stanął na stanowisku, że samo wzięcie miary jest tylko czynnością wstępną do sporządzenia ubrania, a więc do rzeczywistej czynności wytwórczej, która uprawiana zarobkowo stanowi dopiero rzemiosło.

37. Kuśnierstwo.

Szycie futer, obszywanie futrami, blamaże. (M. P. 1945).

W. G.

Komunikaty

Handel zagraniczny — Układy handlowe Polski.

Należy zaznaczyć, że termin „układy” zamiast „umowy” lub „traktaty handlowe”, został użyty w tytule celowo. Obecnie bowiem zawierane przez Polskę postanowienia co do wzajemnych obrotów handlowych z różnymi państwami mają ramy znacznie węższe od przedwojennych traktatów. Można je nazwać układami kontyngentowo-płatniczymi, gdyż wymienia się w nich rodzaje i ilości towarów, które mają być wzajemnie dostarczane oraz sposób rozliczania płatności. Jak wiadomo traktaty przedwojenne zawierały listy fiksujące stawki celne, które obowiązywały kontrahentów, częściową konsekwencją bilansowania ustępstw celnych było wprowadzanie do traktatów klauzuli największego uprzywilejowania. Dalej dawne umowy handlowe obejmowały postanowienia dot. komunikacji morskiej i lądowej, tranzytu praw i obowiązków cudzoziemców z punktu widzenia prowadzenia przez nich przedsiębiorstw w danym kraju, poruszano sprawy ruchu granicznego, ochrony patentów itp. Tych wszystkich zagadnień nie spotyka się w powojennych układach handlowych.

Układy obecnie zawierane charakteryzuje kilka cech:

1. ich zwiększona prostota (unikają się rozwickłych formułek i wzniosłych zwrotów, stosowanych w poprzednich umowach),

2. krótki czas trwania (na ogół zawiera się układy na parę miesięcy wzgl. na rok, dopiero teraz przygotowuje się układy długotrwałe np. ze Szwecją),

3. ustalanie wysokości wzajemnych obrotów przeważnie w walucie dolarowej na podstawie z góry przyjętych cen, obowiązujących przez czas trwania umowy,

4. rozliczanie wzajemnych należności w drodze bilateralnego clearingu przeważnie za pośrednictwem banków. Nadzór nad wykonywaniem układów płatniczych, przeprowadzany jest najczęściej przez mieszane komisje rządowe.

Z powyższego wynika, że obroty Polski z jej partnerami zagranicznymi, są zrównoważone, często jednak figuruje w układach klauzula, umożliwiająca korzystanie z kredytu, dla ułatwienia dokonywania natychmiastowych transakcji, (np. umowa z Belgią, Szwecją, Szwajcarią, Danią).

Kontyngenty wywozowo-przywozowe, wynikające z umów, realizowane są w praktyce przez Państwo za pośrednictwem central importowo-eksportowych.

Firmy prywatne mogą przeprowadzać prywatne transakcje kompensacyjne, z zastrzeżeniem jednak uzyskania zgody władz na wywóz i przywóz danych artykułów pod kątem widzenia interesów gospodarczych Państwa. Oczywiście wymagana jest również zgoda władz państwa z którym się daną prywatną transakcję kompensacyjną przeprowadza. W wielu układach przewiduje się z góry możliwości dokonywania takich transakcji.

Do tej pory zawarła Polska układy handlowe z następującymi państwami: Z. S. R. R. (12 kwietnia 46 r.), Szwecją (21 sierpnia 45 r.), Danią (29 sierpnia 45 r.), Norwegią (20 sierpnia 45 r.), Niemcami — strefą radziecką (2 lutego 46 r.), Szwajcarią (4 marca 46 r.), Bułgarią (29 kwietnia 46 r.), Węgrami (28 czerwca 46 r.), Jugosławią (koniec czerwca 46 r., przedłużenie i rozszerzenie umowy z 18 stycznia 46 r.), Rumunią (26 sierpnia 46 r. przedłużenie), Finlandią (5 lipca 46 r.), Austrią (21 września 46 r.), Francją (1 sierpnia 46 r.), Belgią (15 sierpnia 46 r.), Włochami (wrzesień 46 r.). Prowadzi się rokowania z Holandią i Czechosłowacją.

MALTA

Firma maltańska pragnie importować nast. artykuły, na które może uzyskać pozwolenie przywozu:

wyroby gliniane, fajansowe, szklane, porcelanowe, żelazne, emaliowane, galanteria, wstążki i sznurowadła, ko-

Opł. pocztowa ulszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego” Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

szule męskie, tkaniny wszelkiego rodzaju, wyroby toaletowe, trykotaże, obuwie, wyroby ze srebra, zabawki, tektura, chłodnie.

Adres firmy znajduje się w posiadaniu Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu.

Eksport i import chemikali, artykułów farmaceutycznych i aparatury chemicznej

Importowo-Eksportowa Centrala Chemikali i aparatury chemicznej w Warszawie, ul. Jasna 10 zawiadomiła Izbę, że została uprawniona przez Ministerstwo Żegluga i Handlu Zagranicznego do obsługiwanu również sektoru prywatnego w zakresie importu oraz eksportu chemikali, artykułów farmaceutycznych i aparatury chemicznej.

Firmy prywatne, pragnące z usług tych korzystać winny uprzednio uzyskać zatwierdzenia swych zapotrzebowan importowych przez Departament Planowania Ministerstwa Przemysłu wzgl. właściwe resortowo ministerstwo.

Zakup desek i zabawek dzieciennych.

Firmy zainteresowane w zakupie hurtowym desek kłozetowych oraz drewnianych zabawek dzieciennych zechcą zgłosić swe zapotrzebowanie do Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu, ul. Mickiewicza 31 pok. 10.

BIURKA

Krzesła gięte, Meble szkolne

Poznańska Centrala Mebli - L. KONIECZNY

Przedstawicielstwa fabryczne

POZNAŃ, ul. 27 Grudnia 5, tel. 39-71

GUZIKI

wielki wybór

T. ANDRZEJEWSKI

Dodatki krawieckie

Poznań, ul. Szkolna 12

Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwowym „P. A. P.” Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel.: 78-62, 23-65, 23-66

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja Reklamy Fr. Krajna — Spadkobiercy Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 7 — Telefon 30-80 i oddz. Kraków, Rynek Gł. 46 — Tel. 503-66 — Bydgoszcz, Al. 1 Maja 16 Tel. 17-66 — Toruń, ul. Mostowa 38.

Administracja: Księgarnia Wilak Poznań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
Konto P. K. O. — V - 4085
Cena numeru 15,— zł, prenumerata kwartalnie 100,— zł